

Deosebiri fundamentale între Ortodoxie și Papism - ÎPS Ierotheos Vlahos

Mulți creștini ortodocși evlavioși, mai ales dintre tineri, cer să fie informați despre diferențele dintre Biserica Ortodoxă și Papism. Urmăresc cu mult interes știrile, aprecierile, analizele și, în general, articolele din „Orthodoxos Týpos” care se referă la desconsiderarea Sfintelor Canoane de către arhierii și teologii ortodocși, dar și de către însăși Patriarhia Ecumenică, aceștia urmărind ca astfel să faciliteze demersul pseudo-unirii ortodocșilor cu papistașii. Poporul ortodox urmărește însă cu nedumerire și nepăsarea clerului și a multora dintre mitropoliți față de aceste chestiuni. „Orthodoxos Týpos”, răspunzând cererii creștinilor ortodocși evlavioși înfățișează diferențele dintre Biserica Ortodoxă și papistași, așa cum sunt acestea consemnate în cartea „Vechea și Noua Romă - Tradiție ortodoxă și apuseană” a Înaltpreasfințitului Mitropolit de Nafpaktos și Aghios Vlasios, kir Ierótheos.

Iată ce scrie Înaltpreasfințitul Mitropolit despre aceste lucruri:

În limbajul teologic al Bisericii Ortodoxe se spune despre creștinismul apusean că a fost scos afară din Trupul hierotheos-vlachos[1] Bisericii lui Hristos. Asta s-a întâmplat la început cu Vechea Romă, și anume cu Papa, iar mai apoi cu protestanții, care au fost eliminați [din Biserica Romano-Catolică] de către Papă.

Cauzele scoaterii Vechii Rome din Biserica Ortodoxă au fost politice și teologice. În fapt, însă, creștinii apuseni au fost cei care s-au diferențiat [de Biserică] în ceea ce privește dogma și, mai ales, în ceea ce privește metodologia dogmei, care este Tradiția isihastă - care constă în faptul că omul dobândește cunoașterea lui Dumnezeu prin metoda isihastă și în continuare această cunoaștere este pusă în cuvinte, este codificată prin termeni-dogme. Când, însă, cunoașterea empirică a lui Dumnezeu se pierde, atunci se deformează și dogmele. Vom vedea pe scurt aceste deosebiri.

1. Deosebiri dogmatice și ecleziologice

După cucerirea Imperiului Roman de Apus de către franci, au început să fie

introduse în spațiul acestuia și primele deosebiri dogmatice, iar odată cu trecerea timpului, au fost adăugate altele și altele. Despre aceasta am scris cele de cuviință în primul capitol al cărții și în subcapitolul “Augustin – Toma d’Aquino”.

Episcopii Vechii Rome, în ciuda unor deosebiri mici și neesențiale, au avut întotdeauna comuniune cu Episcopii Noii Rome și cu Episcopii Răsăritului până în perioada 1009-1014 d.Hr., când, pentru prima dată, francii au ocupat tronul Vechii Rome. Până în 1009 Papii Romei și Patriarhii Constantinopolului au fost uniți în lupta comună împotriva stăpânilor și a episcopilor franci, dar și împotriva ereticilor care au apărut de-a lungul timpului.

Filioque

La Sinodul de la Frankfurt din 794 d.Hr., francii au condamnat hotărârile Sinodului al VII-lea Ecumenic și cinstirea sfințelor icoane. De asemenea, în 809 francii au introdus în Simbolul de Credință dogma Filioque, adică învățătura despre purcederea Duhului Sfânt de la Tatăl și de la Fiul. Acest adaos a fost condamnat atunci și de Papa ortodox al Romei. La Sinodul de la Constantinopol din 879-880 d.Hr., sub Fotie cel Mare, la care au luat parte și reprezentanți ai Papei ortodox de la Roma, au fost condamnați cei care anatemizaseră hotărârile Sinodului al VII-lea Ecumenic și cei care introduseseră în Simbolul de Credință Filioque. Însă, pentru prima dată, Papa franc Serghie IV, în anul 1009 d.Hr., în epistola sa de întronizare, a adăugat Filioque în Simbolul de Credință, iar Papa Benedict VIII, în anul 1014 d.Hr., a introdus Crezul cu Filioque în cultul Bisericii, drept care Papa a fost șters din dipticele Bisericii Ortodoxe.

Marea deosebire

Deosebirea fundamentală dintre Biserica Ortodoxă și Papism constă în învățătura despre ființa necreată și energia necreată a lui Dumnezeu. În timp ce noi, ortodocșii, credem că Dumnezeu are ființă necreată și energie necreată și că Dumnezeu vine în părtășie cu zidirea și cu omul prin energia Sa necreată, cu toate acestea, papistașii cred că în Dumnezeu ființa necreată se confundă cu energia Sa necreată (actus purus) și că Dumnezeu comunică cu zidirea și cu omul prin energiile sale create, adică susțin că în Dumnezeu există și energii create. Atunci, Harul lui Dumnezeu, prin care se sfințește omul, este considerat energie creată. Dar astfel omul nu se poate sfinți, de vreme ce în Sfintele Taine lucrează “harul creat”.

Acest lucru, însă, are și consecințe de natură bisericească. Din moment ce harul prin care Dumnezeu vine în părtășie cu lumea este creat, iar harul creat lucrează în Sfintele Taine ale Bisericii, urmează că Taina Dumnezeieștii Euharistii săvârșită de ei nu este Taină și nu există prefacerea pâinii și vinului în Trupul și Sângele lui Hristos. Căci, cum este posibil ca harul creat să prefacă ziditul în nezidit? Acesta este un motiv în plus pentru care nu putem avea comuniune cu Catolicii. Aceasta, desigur, este valabil pentru toate Tainele lor, precum Botezul, Mirungerea etc.

Toate deosebirile

Din această învățătură fundamentală (actus purus) decurg și celelalte deosebiri - învățătura despre purcederea Duhului Sfânt din Tatăl și din Fiul, Purgatoriul, primatul Papei etc., care au devenit de-a lungul timpului obiectul Dialogurilor Teologice. Iată care sunt acestea:

- Filioque, adică, învățătura că Duhul Sfânt purcede de la Tatăl și de la Fiul, urmarea fiind micșorarea monarhiei Tatălui, anularea egalității desăvârșite a Persoanelor Sfintei Treimi, micșorarea în cinstire a Duhului Sfânt ca nefiind de aceeași putere și împreună slăvit cu celelalte Persoane ale Sfintei Treimi, întrucât este socotit drept "Persoană cu lipsuri".
- folosirea pâinii nedospite (azima) la Dumnezeiasca Euharistie de către apuseni, fapt care se abate de la modul în care Hristos a săvârșit Cina cea de Taină,
- sfințirea "cinstitelor daruri" care se face, nu prin epicleza adresată Tatălui pentru a-L trimite pe Duhul Sfânt, ci prin recitarea cuvintelor lui Hristos de la întemeierea [Euharistiei]: "luași mâncăți... beți din acesta toți...",
- concepția că jertfa pe cruce a lui Hristos a satisfăcut dreptatea dumnezeiască, înțelegere care Îl înfățișează pe Dumnezeu Tatăl drept un feudal - pe de altă parte, această concepție trece cu vederea Învierea,
- concepția despre "meritele prisositoare" a lui Hristos și a Sfinților și care [merite] sunt la dispoziția Papei,
- separarea și rupțura dintre Taina Botezului, a Mirungerii și a Dumnezeieștii Euharistii,
- învățătura despre moștenirea vinovăției păcatului strămoșesc,

- inovațiile liturgice în toate Tainele Bisericii (Botez, Mirungere, Preoție, Spovedanie, Cununie, Maslu),
- neîmpărtășirea mirenilor cu "Sângele" lui Hristos,
- primatul Papei, conform căruia Papa este "episcopus episcoporum [episcopul episcopilor] și izvorul autorității preoțești și bisericesti, este capul infailibil și Conducătorul Suprem al Bisericii, pe care o chivernisește în chip monarhic ca locțiitor al lui Hristos pe pământ" (I. Karmiris). Sub acest aspect, Papa se consideră pe sine urmaș al Sfântului Apostol Petru, căruia i se subordonează ceilalți Apostoli, chiar și Sfântul Apostol Pavel,
- inexistența împreună-slujirii în cadrul actelor de cult,
- infailibilitatea Papei,
- dogma imaculatei concepții a Născătoarei de Dumnezeu și în genere cultul marial, conform căruia Maica Domnului este ridicată la dumnezeirea Treimică, vorbindu-se, desigur, și despre Sfânta Pătrime,
- teoriile despre analogia entis și analogia fidei care s-au încetățenit în spațiul apusean,
- învățătura despre progresul continuu al Bisericii în descoperirea fațetelor ascunse ale adevărului revelat,
- învățătura despre vocația absolută,
- concepția despre metodologia comună atât în cunoașterea lui Dumnezeu, cât și în cunoașterea creaturilor, care a condus la conflictul dintre teologie și știință.

În fine, marea ruptură se vedește în deosebirea dintre teologia scolastică și cea isihastă. În Apus s-a dezvoltat scolasticismul ca încercare de cercetare a tuturor tainelor credinței prin rațiune (Anselm de Canterbury, Toma d'Aquino), în timp ce în Biserica Ortodoxă dăinuie isihasmul, adică curățirea inimii și luminarea minții, pentru dobândirea cunoașterii lui Dumnezeu. Dialogul dintre Sfântul Grigore Palama și scolasticul și uniatul Varlaam este semnificativ în acest sens și arată această deosebire.

Abatere de la eclesiologia ortodoxă

Consecință a tuturor celor de mai sus este faptul că în Papism avem de-a face cu o abatere de la eclesiologia ortodoxă. Câtă vreme în Biserica Ortodoxă se acordă o mare importanță îndumnezeirii, care înseamnă comuniunea omului cu Dumnezeu prin vederea Luminii necreate, îndumnezeiții fiind cei care se întrunesc, așadar, în cadrul Sinoadelor Ecumenice pentru a marca neîndoielnic hotărârile adevărului revelat [de înșelare] în situațiile de confuzie - în Papism se dă o mare importanță instituției Papei, care Papă este mai presus chiar și decât Sinoadele Ecumenice.

Potrivit teologiei latine "autoritatea Bisericii există doar când se întemeiază și se armonizează cu voința Papei. În caz contrar, ea este desființată". Episcopul Maré a scris: "Ar fi mult mai exacti romano-catolicii dacă, rostind Crezul, ar spune: "și întru unul Papă" decât să spună "și întru una ... Biserică".

De asemenea, "importanța și rolul episcopilor în cadrul bisericii romano-catolice nu este decât aceea de simplă reprezentare a puterii papale, căreia i se supun și episcopii înșiși, la fel ca și simplii credincioși". În eclesiologia papistașă se afirmă în esență că: "puterea apostolică s-a pierdut odată cu Apostolii și nu a fost transmisă episcopilor ce i-au urmat lor. Numai puterea papală a lui Petru, sub care se aflau toți ceilalți, s-a transmis succesorilor lui Petru, adică Papilor" . Chiar și Sinoadele Ecumenice au valoarea pe care le-o îngăduie Papa Romei, deoarece "nu sunt și nici nu pot fi altceva decât congrese ale creștinismului, convocate sub autoritatea, puterea și prezidiul Papei". Dacă Papa iese din sala de congres spunând: "Nu mă mai aflu aici", în acea clipă Sinodul Ecumenic încetează să mai aibă valabilitate. "Prevederile Sinodului, de asemenea, nu au nici o valoare dacă nu sunt consimțite și validate de Papă, care le va și impune, prin natura autorității sale, credincioșilor" .

Din această perspectivă, "Biserica" papistașă afirmă că toate Bisericile Răsăritului sunt în dezacord [cu Papa] și prezintă lipsuri, așadar prin iconomie ne primesc papistașii în comuniune, și, desigur, tot prin iconomie ne acceptă ca Biserici surori, întrucât "Biserica" papistașă se consideră pe sine Biserica-Mamă, iar pe noi ne consideră Biserici-Fiice.

Vaticanul este stat

Vaticanul este stat, iar fiecare Papă este conducător al statului Vatican. Avem de-a face cu o organizație antropocentristă, ceea ce presupune secularizare, și anume o secularizare instituționalizată. Statul Vatican a fost întemeiat în 755

d.Hr. de Pepin cel Scurt, tatăl lui Carol cel Mare, iar în epoca noastră a fost recunoscut în 1929 de către Musolini. Este importantă justificarea pe care Papa Pius IX o dă proclamării Statului Papal, așa cum acesta însuși a rostit-o: "Reprezentantul pe pământ al lui Dumnezeu nu poate fi cetățeanul unui stat pământesc". Hristos a fost cetățean al unui stat pământesc, Papa nu poate fi! Autoritatea papală constă în teocrație - căci teocrația se definește drept concentrarea puterii lumești și bisericești într-o singură persoană. Astăzi state teocratice sunt Vaticanul și Iranul.

Sunt edificatoare cele afirmate în cadrul cuvântului ținut la întronizarea sa, de Papa Inochentie III (1198-1216): "Cel care are mireasă este mire. Dar această mireasă (Biserica) nu a venit la unirea nunții cu mâinile goale, ci mi-a dăruit o prețioasă zestre fără seamăn, și anume plinătatea bunurilor duhovnicești și vastitatea celor lumești, măreția și belșugul amândurora... Ca simboluri ale bunurilor lumești mi-a dat Stema, Mitra pentru Preoție, iar Stema pentru împărăție și m-a rânduit reprezentant al Aceluia, pe haina și pe coapsa Căruia s-a scris: Împăratul Împăraților și Domnul Domnilor".

Prin urmare, există mari deosebiri teologice, care au fost condamnate de Sinodul ținut sub Fotie cel Mare și de Sinodul ținut sub Sfântul Grigorie Palama, după cum se vede și în "Sinodiconul Ortodoxiei". De asemenea, și Părinții Bisericii, și Sinoadele Locale până în secolul al XIX-lea, au condamnat toate înșelările Papismului.

Lucrul acesta nu se tămăduiește și nici nu poate fi îndreptat printr-o simplă absolvire formală, pe care o va acorda Papa pentru o greșală istorică, câtă vreme concepțiile sale teologice rămân în afara Revelației, iar Ecleziologia se mișcă pe un drum greșit - câtă vreme, desigur, Papa trece drept conducătorul lumii creștine, drept succesori al Apostolului Petru și vicar-reprezentant al lui Hristos pe pământ, ca și cum Hristos i-ar fi acordat Papei puterea Sa, iar El s-ar odihni fericit în Ceruri.

Orthodoxos Týpos, 9 noiembrie 2012, nr. 1949, pp. 1, 6.

Traducere Mihail Ilie(G.O.)

<https://www.impantokratoros.gr/F8E7F542.ro.aspx>